

SILKEBORG GYMNASIUM

Den 22. marts 2022

Til Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg

Afskaffelse af grundforløbet i gymnasiet har en pris

Der argumenteres fra visse sider for en afskaffelse af grundforløbet i gymnasiet, og i den forbindelse overses det tilsyneladende, at der vil være en pris at betale for mange elever, visse fag og samfundet.

Mange elever bliver klogere på sig selv under grundforløbet

Grundforløbet fungerer nu som overgang fra grundskolen til gymnasiet. Gennem grundforløbet bliver eleverne bl.a. præsenteret for forskellige fag på gymnasialt niveau, så de kan foretage et kvalificeret valg af studieretning. Da studieretningsgymnasiet blev indført i 2005, skulle eleverne ved ansøgning om optagelse på gymnasiet gennem en forhåndstilkendegivelse angive, hvilken studieretning de forestillede sig at vælge. Efter et grundforløb på et halvt år skulle de så have mulighed for at vælge en ny studieretning. Det viste sig, at på en række gymnasier, hvor eleverne fik en bred introduktion til gymnasiefagene, valgte en stor andel af eleverne en ny studieretning i forhold til forhåndstilkendegivelsen. Dvs. mange elever skiftede helt bevidst klasse. På Silkeborg Gymnasium, hvor en 1.g-årgang består af ca. 500 elever, var der eksempelvis hvert år omkring 40 % af eleverne, der i løbet af grundforløbet besluttede sig for at vælge en anden studieretning, end den de havde forestillet sig at vælge, før de begyndte på gymnasiet.

Men det er naturligvis besværligt, at eleverne bliver klogere på sig selv og skifter studieretning. For det betyder, at der skal laves ganske meget om på klasserne, laves en ny opgavefordeling til lærerne og lægges nye skemaer. Derfor var der også en hel del gymnasier, der ikke gav eleverne en reel mulighed for at skifte studieretning efter grundforløbet. På visse gymnasier kunne eleverne ganske vist ønske en anden studieretning, men elevernes ønsker blev kun imødekommet, hvis der tilfældigvis viste sig at være plads i den klasse, hvortil de ønskede at skifte. Der var således en række gymnasier, hvor ganske få elever kunne skifte studieretning, mens der på andre gymnasier var flere hundrede, der skiftede. Det var en sådan praksis, hvor intentionen i gymnasieloven om et reelt studieretningsvalg ikke blev fulgt, der fra 2017 resulterede i en afskaffelse af forhåndstilkendegivelse af interesse for en bestemt studieretning. Ændringen handlede ikke, som nogle i dag påstår, om at forhindre eleverne i at vælge studieretning ud fra sociale hensyn. Man ønskede simpelthen at give eleverne en reel mulighed for at vælge studieretning på basis af egne erfaringer med gymnasiefagene.

SILKEBORG GYMNASIUM

Og grundforløbet giver stadig mening i forhold til afklaring af fagønsker. I forlængelse af det seneste studieretningsvalg på Silkeborg Gymnasium i efteråret 2021 tilkendegav 45 % af de 1.g-elever, der ved indgangen til gymnasiet havde en klar forestilling om en foretrukket studieretning, at de endte med at vælge en anden studieretning. Det er en mulighed, der i realiteten vil blive fjernet eller meget kraftigt reduceret, hvis grundforløbet afskaffes.

Rekruttering til naturvidenskab kan svækkes

Grundskolen i Danmark har af mange grunde en i international sammenligning relativt svag naturfaglig kultur. Det medvirker til, at mange elever i den sidste del af grundskolen ikke er synderligt orienteret mod det matematisk-naturvidenskabelige område. Det er både et dannelsesmæssigt problem i en tid, hvor det er aktuelt at forholde sig kvalificeret til temaer som klimaproblematik, pandemier, energiforsyning mv., og et problem i forhold til rekruttering af veluddannet arbejdskraft inden for det naturvidenskabeligt-teknologiske område.

Grundforløbet giver gymnasierne en chance for at præsentere det naturvidenskabelige område på en ny måde og dermed rekruttere elever, der ellers fravælger en naturvidenskabelig studieretning. I forbindelse med evalueringen af grundforløbet i 2021 på Silkeborg Gymnasium tilkendegav næsten halvdelen af de 500 elever, at de gennem det naturvidenskabelige grundforløb havde fået en øget interesse for naturvidenskab. Og i alle årene med forhåndstilkendegivelse af studieretningsønske var der en øget søgning til de matematisk-naturvidenskabelige studieretninger.

Afskaffelse af studieretninger

Med gymnasireformen i 2017 indførte man en geovidenskabelig studieretning som et særdeles relevant bidrag fra gymnasiesektoren i forhold til at klæde unge mennesker på i en tid, hvor klimaforandringer står meget højt på dagsordenen. Den geovidenskabelige studieretning er hidtil oprettet på relativt få gymnasier, og grundforløbet danner grundlag for rekrutteringen. Det er sandsynligt, at en afskaffelse af grundforløbet vil eliminere faget geovidenskab fra gymnasiets fagrække. Det samme kan meget vel blive tilfældet for den klassisk-sproglige studieretning med latin og græsk. Fra perioden med forhåndstilkendegivelse ved vi, at der ikke som udgangspunkt er tilstrækkelig interesse for de klassiske sprog til at oprette en klasse, men gennem sprogformidlingen i grundforløbet er der hvert år siden 2005 på Silkeborg Gymnasium rekrutteret elever, så studieretningen er blevet oprettet.

I forhold til det stærke ønske fra politikere og erhvervsliv om at styrke fremmedsprogundervisningen kan man have forskellige hypoteser om effekten af grundforløbet i forhold til rekruttering til studieretninger med hovedvægt på moderne sprog, fx en studieretning med engelsk, fransk og tysk. Men der er i hvert fald mange elever, der er skeptiske i forhold til sprog på baggrund af oplevelser med tysk i grundskolen.

SILKEBORG GYMNASIUM

En anden studieretning, hvortil søgningen potentielt kan blive reduceret uden et grundforløb, består af fagene bioteknologi, matematik og fysik. Bioteknologi er nemlig et fag, som eleverne ikke kender fra grundskolen, men som de kan prøve i grundforløbet. En relativ stor andel studenter, der har haft bioteknologi, tager efterfølgende en sundhedsfaglig videregående uddannelse, så en svækkelse af bioteknologifaget kan have en uønsket samfundsmæssig effekt.

Reduceret fleksibilitet

Ét er valget af studieretning, noget helt andet er valget af ungdomsuddannelse. Vi har i dag den samme grundstruktur på de tre-årige gymnasiale uddannelser, hvilket gør det muligt at skifte gnidningsfrit fra eksempelvis det almene gymnasium (stx) til det tekniske gymnasium (htx) i løbet af grundforløbet. Det er der hvert år en del elever, der benytter sig af. Hvis grundforløbet afskaffes, vil en gruppe elever i højere grad blive bundet af et valg, der efter tre måneder føles forkert.

Grundforløbets betydning for læring og trivsel

Det bliver af nogle fremført som et stort fagligt og trivselsmæssigt problem, at eleverne tre måneder inde i gymnasieforløbet skifter klasse. Men vi er nogle, der har andre erfaringer, der bl.a. er baseret på systematiske evalueringer af grundforløbet og trivsel gennem mere end 10 år. Vi oplever, at det både i relation til trivsel og faglig læring tydeligvis er vigtigt for mange elever, at de får mulighed for at arbejde med de fag, der for dem er mest motiverende. Gennem grundforløbet kvalificeres valget af fag, og mange finder sammen med elever af samme type som dem selv, når de kommer på den rigtige faglige hylde.

Der er en del elever, der har det svært med de sociale relationer. Men der er intet belæg for, at de udfordringer i forhold til de sociale relationer, der opleves i forbindelse med overgangen mellem grundforløb og studieretningsforløb, har andet end en marginal effekt i forhold til de betydelige trivselsproblemer og den sårbarhed, der fx forårsages af elevernes brug af sociale medier.

Forandringer med omtanke

I lyset af ovenstående anbefales det, at man husker prisen for eleverne, fagene og samfundet, hvis man afskaffer grundforløbet. Ligesom man skal huske, at grundforløbet er en lidt besværlig og arbejdskrævende konstruktion for både ledelser og lærere, hvilket kan være medvirkende til, at nogle i sektoren anbefaler afskaffelse af grundforløbet.

Handler det så bare om et forsvar af det bestående, når det påpeges, at grundforløbet har nogle fordele? Nej, slet ikke. Der kan være rigtig god grund til at spørge, om det eksisterende almene gymnasium både strukturelt og fagligt lever op til de fordringer mht. dannelse og studieforbereelse, der med rimelighed kan være i et moderne samfund. Der kan sagtens argumenteres for at lave grundlæggende forandringer, og det kan godt være, at grundforløbet i den forbindelse skal afskaffes. Men ændringerne

SILKEBORG GYMNASIUM

bør i givet fald ske på baggrund af et solidt udviklingsarbejde, hvor det afdækkes, hvordan der kan skabes en bedre progression i uddannelsessystemet og en god overgang fra grundskolen til de gymnasiale uddannelser - både mht. det sociale og det faglige.

Brian Krog Christensen
Vicerektor
Silkeborg Gymnasium
bc@sg.dk
Tlf. 24827808

